יום ג', י"א בחשון תשס"ה (26 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

השבת, **י"א בחשון**, יום פטירתה של **רחל אמנו**. בסיפור שלפנינו מתגלה

כוחה של תפילה בקבר רחל

אני יודעת שגם השנה אסע לקבר רחל. בשבילי, קבר רחל בי"א בחשוון הוא כמעט כמו בית הכנסת בימים הנוראים. מאז שהייתי ילדה, ואבא שלי היה לוקח את כולנו לבית-לחם בתאריך הזה, הוא נעשה בשבילי חובה קדושה. ... אחרי שנישאתי מצאתי את עצמי ממשיכה לנסוע מידי שנה לבית לחם. המקום כבר לא נראה כמו בתמונה המיתולוגית, ובית האבן עם הכיפה ועץ הזית העתיק שבצידו כבר מזמן פינו את מקומם לטובת שיקולי הנוחות של המון העם הבאים לשם ולטובת שיקולי הביטחון. היום כבר אי אפשר פשוט לבוא אליה. כדי להגיע לאמא-רחל צריך לנסוע ברכב ממוגן ולעבור בפרוזדור ארוך ומאובטח. אבל כשמגיעים, מגיעים לאותה המצבה ולאותה הפרוכת, ולאותה אמא רחל שנמצאת שם כבר אלפי שנים.

בשנה שעברה נסעתי, כמובן, כמו בכל שנה, לקבר רחל. הפעם הזו היתה שונה מכל הפעמים שבהן אמנם נסעתי והתפללתי, אבל לא הרגשתי צורך ממשי להתפלל. תמיד הייתי ילדה חסרת דאגות, או בחורה משוחררת עם קצת לבטים פה ושם אבל לא למעלה מזה, או אישה צעירה נשואה באושר, ואחר כך אמא לילדה מתוקה, מסודרת היטב בעבודה, בריאה בדרך כלל. תמיד באתי רק כדי לבקש שהכול ימשיך להיות נפלא כמו עכשיו.

אבל בשנה שעברה זה היה שונה.

בשנה שעברה, כמו הרבה מאוד אנשים טובים בארץ הזאת, מצאתי את עצמי מחוסרת עבודה. העבודה שלי, שאהבתי אותה והיא אהבה אותי, לא היתה עוד. המשרד שעבדתי בו ערך, כמו הרבה מפעלים ומוסדות, קיצוצים נרחבים, ואני הייתי בין הלא-מאושרים שקיבלו מכתב פיטורין מלא הכרת תודה והלכו הביתה על לא עוול בכפם. בשנה שעברה, בתקופה הזאת, כבר הייתי שלושה חודשים בבית, מחפשת שלושה דברים ולא מוצאת את שלושתם, בשום אופן: עבודה חדשה, כסף למלא את החורים הענקיים בתקציב, ושקט נפשי. הישיבה הבטלה בבית עשתה ממני, האישה האנרגטית שלא יושבת לרגע אחד במקום אחד, ושואבת את חיותה מהחברה ומהעשיה הבלתי פוסקת שסביבה - מין יצור מלנכולי, נרגן, קפריזי, עצבני וחסר סבלנות. לא היתה לי יכולת להקשיב לסיפור פשוט של ילדתי הקטנה, בודאי שלא להקריא לה סיפור בעצמי. לא יכולתי לשמוע את בעלי מספר את חוויותיו בסופו של יום, לא יכולתי לאפות עוגה פשוטה. במשך רוב שעות היום ישבתי על הכורסא, מכרסמת בייגלך או ענבים ויודעת שהיציאה מן השפיות היא ענין של זמן. המשפחה שלי סבלה מכך שלא היתה לי עבודה, אבל לא כל כך מהקושי הכלכלי כמו מהאישה המרגיזה הזאת שהחליפה את האמא-הרעיה.

במצב הזה הגעתי אל קבר רחל אימנו. הפעם עניינה אותי מעט מאוד התפאורה שמסביב. הלכתי במהירות, כמעט רצתי, לתוך החדר הקטן והדחוס, מתאמצת להתקרב ככל האפשר אל המצבה הענקית, אל הפרוכת, אל אמא-רחל.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"א בחשון תשס"ה (26 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ובשנה שעברה, בפעם הראשונה, הרגשתי שבאתי באמת להתפלל. השענתי את ראשי וזרועותיי על הפרוכת וגעיתי בבכי. באותו הבכי שהשתדלתי לכלוא בנוכחות בני המשפחה בבית, הבכי של האין-אונים, של ההרגשה שהנה אני עומדת 'להיאבד' מעצמי, הבכי של הפחד מפני העתיד הבלתי נודע ומפני ההווה שאי אפשר היה עוד לשאת. בכיתי, בכיתי עד שהרגשתי איך טיהר אותי הבכי. סיפרתי לאמא רחל הכול, את כל מרירותי שפכתי על הפרוכת האילמת. אפילו לא הוצאתי את הסידור מהתיק שלי, רק בכיתי וסיפרתי, בכיתי וביקשתי, ואחר כך זזתי קצת, מפנה את המקום לאלו שמאחורי, שרצו לעשות בדיוק אותו הדבר כמוני. כשיצאתי החוצה הרגשתי שהיה זה אחד הדברים הנכונים ביותר שעשיתי לאחרונה, ואולי אי פעם. לא כל כך בגלל הישועה שקיויתי להשיג בזכות התפילה, כמו בגלל התפילה עצמה והפריקה המוחלטת של הכאב, בפני מישהי שאמנם לא יכולה לענות לך, אבל את יודעת שהיא שומעת אותך. שומעת ומבינה.

למה, שאלתי את עצמי בתוך הליכתי לכיוון המכונית שתביא אותנו הביתה, **למה באמת**? למה אני מרגישה כך, ולמה כל האלפים שבאו לכאן היום ושבאים לכאן תמיד מרגישים כך? למה הם רואים ברחל אמנו אוזן קשבת, והיא בדרך כלל הכתובת הראשונה אליה באים לשפוך את הלב, עוד לפני אבותינו הקדושים הקבורים במערת המכפלה ובמקומות נוספים? מה יש בה, באמא רחל, שכולם נמשכים אליה?!... נכון שלרחל אמנו יש דמות של 'אמא', שכזאת היא - אמא רחימאית, שאך טבעי לבוא ולשפוך לפניה את הלב. הלא לשם כך קבר אותה יעקב אבינו על אם הדרך בין אפרת לבית לחם - כדי שהבנים היורדים לגלות יוכלו להתפלל על קברה, וכך אמנם עשו הגולים שהוגלו לבבל. [וגם יוסף כשנלקח שבי למצרים.]

אבל אני יודעת, אני מרגישה, שמונח כאן עוד משהו.

רחל אמנו, כך נראה, **לא הניחה סבל אחד שלא סבלה בחייה.**
יש משהו באישיותה של רחל אמנו, במסכת החיים שלה, שאומר לנו, לכל אחד ואחד מבניה - לי אתם יכולים לספר על צער, על קשיים, על צרות, כי אני יודעת בדיוק למה אתם מתכוונים. רחל אמנו, כך נראה בחומש בראשית, לא הניחה סבל אחד שלא סבלה בחייה; היא נולדה ללבן הארמי, ובביתו חיה. מעשיו המרשימים המובאים בכתובים לא משאירים לנו מקום לספק, שרחל לא היתה מאושרת ביותר להיות בתו. רק כדוגמא ליחסו של לבן לבנותיו, אפשר להביא את חילופי הנישואין שערך לבן לרחל וללאה, ללא ידיעתן. גם לזיווג לא זכתה רחל בקלות, ונאלצה להמתין שבע שנים עד שזכתה להינשא ליעקב - כאישה שנייה. ולאחר מכן - כשסוף סוף נדמה שהגיעה אל המנוחה והנחלה ונישאה ליעקב בחיר ליבה, היא נאלצת ליטול את מקל הנדודים ולצאת בעקבות בעלה. גם לילדים לא זוכה רחל, ואחותה לאה והשפחות יולדות על פניה פעם אחר פעם.

סוף סוף, לאחר שנות ציפייה רבות זוכה רחל ללדת בן. סוף סוף גם היא זוכה לקורטוב אושר. לאחר מספר שנים היא יולדת שוב - והלידה כה קשה, עד סכנת חיים, עד מוות.
וכך, רחל אמנו, אישה שידעה ימי אושר כה מועטים בחייה, הולכת לבית עולמה בגיל צעיר, ואפילו לקבר מכובד אינה זוכה, אלא למצבה בלבד, על אם הדרך.

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', י"א בחשון תשס"ה (26 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

'והיא', כך כתוב באותו הפסוק, **'היא מצבת קבורת רחל עד היום!'**
עד היום מגיעים בניה ובני בניה של רחל אל קברה, ועכשיו אני מרגישה שהבנתי גם למה. רחל אמנו היא אישה שעברה כל סבל שניתן להעלות על הדעת, ואין פלא שכולם מרגישים שהיא פשוט מבינה אותם.
[**מקור**]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל